

İskilipli Atıf ve Toyhane'de Kalanlar

Ahmet Türkan tarafından yazıldı
Pazartesi, 20 Mayıs 2024 00:27 -

Öksüz büyüyen Atıf, doğduğu köyde kendisini yetiştiren dedesi Hasan Kethüda'dan okuma-yazmayı öğrendi. Kur'an öğrendi ve hafızlığa başladı.

İskilipli Hoca Abdullah'tan Akaid, tecvit ve Arapça ğrendi. Hafızlığı tamamladı ve olgunlaştırdı. Rüştiye'yi İskilip'te bitirdi.

17 yaşında (1893) İskilip'ten ayrıldı. Uzun yolculukları göze alarak çok sevdiği ve merak ettiği, ilim merkezi ve medreseler şehri İstanbul'a geldi.

Fatih medreselerinde son Osmanlı Âlimlerinin rahle-i tedrisinden geçti.

Çok soran, konulara ve yaşanan hayata analitik gözle bakan, eleştiren ve çözüm üreten, zamanı çok iyi değerlendiren ciddi bir ğrenciydi.

İcazet alarak İstanbul müderrisleri yani niversite hocaları arasına girdi. Kabataş Lisesi (İdadisi) Lisan ğretmenliği'ne atandı.

Köklerine bağlı tam bir Osmanlı aydınydı. Dergilerde yayınlanan yazıları merakla okunuyor ve takip ediliyordu. Medaris (Medreseler-niversiteler) Müfettişliği'ne, bugünkü YK Başkanlığı'na muadil bütün üniversitelerin kontrolrlğne getirildi.

Ülkenin ve İslam dünyasının sorunlarına karşı, ilgili çözüm nerileri ve pratik teklifleri oldukça isabetliydi. Mderrislerin (ğretmenlerin) hayat seviyesini yükseltmek, sosyal sıkıntılarını ve gelir düzeylerini yaşanabilir hale getirmek için yaptığı girişimler yüzünden İstanbul dışına sürüldü.

Alemdar, Mahfil ve Sebilürreşad dergilerinde yazmayı sürdürdü. Eşref Edip'in editörlüğünü yaptığı dergi idarehanesinde Mehmet Akif, Said Nursi, Trabzonlu gazetece Ali şükrü Bey, Tahirl Mevlevi ve Ahıskalı Ali Haydar Efendilerle müşavere ederdi. Çok sevdiği Süleyman Hilmi Tunahan Efendi ile aynı hedefe kilitlenmişti: Millet'in imanı tehdit altındaydı.

Halkı eğitmek ve genç kuşakları aydınlatmak için kalıcı eserler vermeye başladı. Daima Maarif vekâletinden aldığı izin-ruhsattan sonra kitaplarını yayınlıyordu. Cumhuriyet ile başlayan, seküler, materyalist Avrupalı hayatı tercih ve taklide özendirilen Müslüman gençliğin köklerinden koparılmakta olduğunu gördü. Onların beden ve ruh sağlığı önemliydi İskilipli Atıf için. O bir ilim adamı olarak bir Müslümanın evrensel sorumluluğuyla donanmıştı. İlk alışması olan uyuşturucu ve keyif vericilerin dinen yasaklandığını ayet ve hadislerle açıkladığı "Din-i İslam'da Men-i Mskirad" adlı eseri kapışıldı. "Tesettür- şer-i" aynı rağbeti gördü. İlmihal kitapları yazdı ve dağıttı. Aynı serinin üçüncü kitabı olan ve yine Maarif Bakanlığı'ndan aldığı izinle "Frenk Mukallitliği ve şapka" adlı eseri 12 Temmuz 1924 günü yayınlandı. İşte bu tarihten itibaren zaman çok hızlı işlemeye başladı.

Bir yıl sonra 1 Kasım 1925 Meclis'te şapka İktisası Kanunu ıktı. Başta milletvekilleri olmak üzere köy ve kentte bütün millet şapka giymek mecburiyetindeydi. Bu dayatmaya karşı Bursa, Rize, Maraş, Erzurum, Konya ve Diyarbakır'da halkta başlayan tepkiler isyana dönüştü. Bunun zerine Cumhuriyet tarihinde erken dönem Ergenekon'u başta aydınları sonra bütün milleti idam, kurşuna dizme, sürgün ve ağır hapisle cezalandırmaya başladı.

Resmi ideoloji, Atıf Efendi'ye isyanların azmettiricisi gözüyle baktı. Bakanlar Kurulu kararıyla son kitabı toplatıldı. Kader Matbaası'nı basan görevliler 32 sayfalık Frenk Mukallitliği ve Şapka adlı kitapçığın 1600 adedine el koydular ve hemen imha ettiler. İstiklal Mahkemeleri birer ölüm makinesi gibi çalışmaya başladı. İskilipli Atıf'ı ölüme mahkûm eden mahkeme reisleri Ali Çetinkaya ve Kılıç Ali hukuk adamı değillerdi. Gerçek hâkim değillerdi. İkisi de asker kökenli milletvekilleri idi. Fakat verdikleri idam kararları kesindi. Temyiz ve itiraz hakkı yoktu. Yedi yıl boyunca bir infaz mangası gibi çalışan İstiklal mahkemelerinin Katoliklerin, Endülüs'te son Müslüman kırılıncaya kadar uyguladıkları Engizisyon mahkemelerinden hiçbir farkı yoktu.

İskilipli Atıf efendi, 4 Şubat 1926 Perşembe şafak sökerken Birinci Meclis'in önünde idam edildi. Gün boyu, önünden gelip-geçen Millete ibret olsun diye sergilenen ve akşam karanlığında sehpadan indirilen İskilipli Atıf'ın vücudu bir at arabasıyla Ulucanlara doğru taşındı. Bir grup görevli tarafından, Mamak'ta kimsesizler mezarlığına yıkanmadan ve namazı kılınmadan defnedildi.

1954 yılında Mamak kabristanı, Gülverenle Çiğcin arasındaki Asri Mezarlığa taşınırken Toyhanedeki akrabalarına haber verildiği halde korkudan kimse gelip de Atıf efendinin mezarına sahip çıkamadı. Düzeltildi, çim döşendi ve asırların mezarlığı umumi parka tebdil edildi. Ancak Onu ve ebedi istirahatgahını unutmayanlar da vardı.

Mamak Belediyesi'ne bağlı "Şafaktepe Parkı" olarak hizmet veren mezarlık alanı bir kış günü açıldı. Kemikleri çıkarıldı. Defalarca Toyhane Köyü'ne gidildi ve öz yeğenlerinden alınan materyallerle bir adli tıp kurumunda karşılaştırmalı DNA testi yapıldı. Uygunluğu onaylandı. Elli yaşının baharında idam edilen Muhammed Atıf, İskilip'teki Gülbaba Mezarlığı'na bir gurup seveni tarafından cenaze namazı kılınıp Yasin-i Şeriflerle defnedildi.

İndallahta alimin mürekkebi şehit kanından daha makbuldü. Ve şehit alim Atıf Efendi kendi kanıyla abdest alıp sehpaye doğru yürüyenlerdendi.

Toyhane'de kalan yakınları ve akrabaları çok sıkıntı çektiler. Köy sessizce boşalmaya başladı. Muhammet Atıf'ın okumaya başladığı köy camisi şimdi daha da büyümüş ve güzelleşmiş. Bugün 60 haneden ibaret olan Toyhane Köyü'nün okulunda tek öğretmen ve 10 öğrenci var.

Bugün Toyhane'de kalanlar dedesi Hasan Kethüda, babası Mehmet Ali bey, annesi Nazlı hanım, eşi Zahide ve kızı Ayşe Melahat hanım köy mezarlığında Atıf'a, İlahi adaletin gölgesinde yeniden kavuşmak için Mahkeme-i Kübra'yı gözlüyorlar.